

**Istupanje Nj. E. gospodina Ivice Dačića, predsedavajućeg OEBS, prvog potpredsednika
Vlade i ministra spoljnih poslova Republike Srbije na specijalnom sastanku Stalnog
saveta OEBS. 15. januar 2015, Beč**

Ekselencije,

Dame i gospodo,

Izuzetno mi je zadovoljstvo da se obratim Stalnom savetu, po prvi put u svojstvu predsedavajućeg OEBS, i da izložim pregled prioriteta predsedavanja Srbije. Moje celokupno istupanje biće vam dostavljeno u pismenoj formi. Sa interesovanjem očekujem vaše reakcije u vezi sa izazovima koji nam svima predstoje u 2015. godini. Koristim ovu priliku da se zahvalim švajcarskom ministru Burkhalteru i njegovom predsedavajućem timu na odličnoj saradnji i značajnom doprinosu našem budućem radu. Takođe želim srdačnu dobrodošlicu Nemačkoj kao novom članu Trojke OEBS.

Imajući u vidu da ove godine obeležavamo četrdesetogodišnjicu usvajanja Završnog akta iz Helsinkija, želeo bih na početku da se podsetimo na uspeh koji su naši prethodnici napravili voljom i umećem. Oni ne samo da su uspeli da izrade dokument koji pruža smernice o normama i principima na koje smo mi kao države učesnice obavezali, već su obezbedili i kontinuitet praćenja poštovanja preuzetih obaveza u dobroj veri i ostavili nam neprocenjivo nasleđe u reči i delu. Dozvolite mi da iskoristim ovu priliku i da se podsetimo različitih odredbi iz Helsinškog završnog akta koji govore o solidarnosti, zajedničkom cilju,

prevazilaženju konfrontacija i nepoverenja, razvoju razumevanja i jačanju poverenja, saradnji u interesu čovečanstva i dobrobiti svih ljudi.

Ove reči odzvanjaju i danas na isti način kao i pre četrdeset godina i na adekvatan način ilustruju suštinu njihovog poduhvata u to vreme. Iako se mnogo toga u međuvremenu promenilo, naša odgovornost da dosledno delujemo u odbrani samih normi i principa ovog dokumenta je utoliko značajnija. Principi koji dominiraju u tom nasleđu su dijalog i kompromis, mirno rešavanje sporova, jačanje poverenja, solidarnost, odgovornost i saradnja. To će biti glavne premise našeg predsedavanja kojima ćemo se rukovoditi u rešavanju aktuelnih izazova sa kojima smo suočeni. Iz tog razloga predlažem da se vratimo korenima KEBS/OEBS kako bismo podigli svest o zajedničkoj odgovornosti za mir i bezbednost u Evropi. Ako bi trebalo pretočiti ovo u moto, to bi značilo „Ponovno jačanje vere i poverenja u cilju stvaranja pozitivne agende za budućnost“.

Predsedavanje Srbije OEBS dolazi u veoma teškom trenutku. Strašni napad pre dva dana u istočnoj Ukrajini, u kojem je nekoliko ljudi ubijeno i ranjeno, je još jedan dokaz ove tvrdnje. Snažno sam osudio ovaj napad i izrazio moje najdublje saučešće porodicama žrtava. Pozvao sam sve strane da odmah obustave upotrebu sile i pokažu uzdržanost. I sada ih ponovo pozivam da to urade i podvlačim neophodnost punog poštovanja primirja.

Očigledno, situacija u i oko Ukrajine i dalje predstavlja ozbiljnu pretnju stabilnosti regiona, kao i evropskoj i globalnoj bezbednosti. Vodeći prioritet u našem redu biće da podržimo sve napore koji bi vodili ka mirovnom procesu. Nameravamo da zajedno sa Trojkom radimo sa glavnim akterima na iznalaženju miroljubivog rešenja ove krize, putem dijaloga. Bez iskrenog dijaloga među glavnim akterima, kao i među državama učesnica, biće izuzetno teško doći do

rešenja krize. Stoga je od suštinskog značaja da se ulože maksimalni naponi u cilju postizanja održivog prekida vatre i potpunog obustavljanja neprijateljstva. Primena dokumenata iz Minska je ključna za postizanje napretka. Specijalna posmatračka misija OEBS ima mandat i sposobnost da pomogne u punom sprovođenju odredbi ova dva instrumenta i pokazala se dragocenom i jedinstvenom u pogledu međunarodnog reagovanja na krizu. Čvrsto podržavam napore šefa Posmatračke misije ambasadora Apakana i Specijalnog predstavnika ambasadorke Taljivini uz očekivanje da će Trilateralna kontakt grupa svojim radom značajno doprineti jačanju dogovora potpisanih u Minsku i unapređenju mirovnog procesa.

Neposredno uoči preuzimanja predsedavanja imao sam sastanke sa kolegama iz Ruske Federacije i Ukrajine, kao i sa nekim kolegama iz zemalja EU, i svi su oni ponovili spremnost da saraduju na mirnom rešavanju krize u Ukrajini. Brojni sagovornici ukazali su na odlične odnose Srbije sa svim ključnim akterima kao potencijalnu prednost. Mogu da vas uverim da je Srbija spremna da deluje kao pošten posrednik u ovom procesu i da na nepristrasan i transparentan način koristi prednosti koje OEBS nudi kao organizacija. Međutim, naša je zajednička odgovornost, posebno ključnih aktera u procesu, da se angažujemo na stvaranju okruženja neophodnog za dijalog i kompromis. Takođe želim da dodam da se kompromis ne može postići na račun normi i principa OEBS kojima smo svi mi privrženi, i oko toga sam bio jasan.

Dame i gospodo,

Na osnovu ovih osnovnih načela na kojima je utemeljen OEBS, visoko na dnevnom redu ćemo staviti i rešavanje zamrznutih konflikata putem dogovorenih formata. Verujem da ima prostora da se pokuša da se prevaziđe „status kvo“ u pogledu zamrznutih konflikata na

prostoru OEBS i u tom pravcu treba da pojačamo naše napore. Ne treba naglašavati da treba nastaviti sa održavanjem kontakata na visokom nivou kao i sa redovnim i neometanim održavanjem sastanaka formata. Istovremeno, imajući u vidu postojeće okolnosti, smatramo da bi neki mali, ali konkretni koraci mogli da unaprede poverenje među stranama, čime bi se otvorio put ka hvatanju u koštac sa suštinskim problemima. Na kraju, kada se sve uzme u obzir, ključ za unapređivanje mirovnih procesa koji se tiču nerešenih konflikata na prostoru OEBS leži pre svega na stranama. Sa naše strane, moramo da obećamo našu kolektivnu podršku njihovom mirnom rešavanju ulaganjem dodatnih napora kako bi generisala neophodna politička volja.

Ova godina će biti važna u smislu obezbeđivanja da se najnovija iskustva OEBS pretoče u efikasnije mehanizme i aktivnosti koji bi mogli da nam pomognu u oživljavanju naših napora u rešavanju zamrznutih konflikata i sprečavanju ponovnog nastajanja kriza. Ovi mehanizmi OEBS treba da se upotrebe u cilju rešavanja gorućih pitanja ljudske bezbednosti, bez obzira na razmimoilaženje u stavovima. Želim ponovo da naglasim značaj i korist korišćenja prisustva i misija OEBS na terenu, kao i značaj OEBS kao najveće regionalne organizacije u skladu sa Glavom VIII Povelje UN.

Dame i gospodo,

Prilikom podnošenja kandidature Srbije za predsedavanje OEBS, smatrali smo da bi predsedavanje zemlje sa zapadnog Balkana pružilo dodatnu vrednost radu naše organizacije, posebno u smislu prenošenja pouka stečenih na osnovu našeg iskustva na širi region OEBS. OEBS je svakako igrao važnu ulogu u procesima post-konfliktne tranzicije, naročito u pružanju podrške širokom spektru reformi na celom zapadnom Balkanu. Iako svaki region na

prostoru OEBS ima svoju specifičnost, potreba za dijalogom i pomirenjem je sve izraženija u trenutnim izazovnim geopolitičkim okolnostima. Naše sopstveno iskustvo pokazuje da, uprkos mnogim preprekama, pozitivna agenda može da se napravi prekomponovanjem postojećeg konteksta na pragmatičan način, usmeren na postizanje rezultata. Verujem da naše predsedavanje može i da pruži dodatni podsticaj ovoj pozitivnoj agendi jačanjem regionalne saradnje i unapređenjem procesa pomirenja.

Nedavno prenošenje vlasništva sporazuma o podregionalnoj kontroli naoružanja, u skladu sa članom IV Dejtonskog sporazuma, predstavlja još jedan primer napretka koji je region bio u stanju da napravi u oblasti izgradnje poverenja i vojne transparentnosti u post konfliktom ambijentu. Ova uspešna priča nas podseća da uvek ima prostora za poboljšanje naših vojno-političkih instrumenata, uključujući Bečki dokument, i neophodnost njihove pune implementacije i modernizacije. Nameravamo da nastavimo dijalog o kontroli naoružanja i nadamo se da će razgovori ove godine pomoći stvaranju ambijenta povoljnog za postizanje napretka u okviru evropske bezbednosne arhitekture. Tesno ćemo sarađivati sa kolegama iz Mongolije, Crne Gore i Norveške u unapređenju našeg rada u Forumu za bezbednosnu saradnju i u pripremi Godišnje pregledne konferencije o bezbednosti.

Dame i gospodo,

Nedavni događaji su, nažalost, još jednom istakli da međunarodna zajednica treba da ostane budna pred postojećim i novim terorističkim pretnjama. Želim da još jednom uputim svoje najdublje saučešće porodicama žrtava prošlonedeljnog napada u Parizu i francuskom narodu. Ovaj užasan akt nasilja istakao je neka veoma važna pitanja i sve veće pretnje našim društvima. Potrebno je zaštititi slobodu izražavanja i novinare od sve većih izazova kojima su

izloženi. Moramo biti nedvosmisleni u našoj osudi svih oblika terorizma, a istovremeno obezbediti da naša društva ostanu ujedinjena protiv pokušaja da se stvore podele na verskoj osnovi. Sve naše vlade su dužne da preduzmu neophodne mere ne samo u pogledu borbe protiv terorizma i pružanja bezbednosti našim građanima, već i u pogledu negovanja tolerancije i nediskriminacije u našim društvima. Svojim sveobuhvatnim pristupom OEBS ima važnu ulogu na oba ova fronta. Ove godine posvetićemo posebnu pažnju fenomenu stranih terorističkih boraca, kao i nasilnom ekstremizmu i radikalizaciji koji dovode do terorizma, posebno radikalizaciji mladih.

Cenimo odličan rad koje su naše švajcarske kolege obavile prošle godine u sve tri dimenzije i tokom našeg predsedavanja nastavićemo da radimo na osnovu našeg Zajedničkog plana rada sa posebnim osvrtom na pojedine teme od interesa. Osim pitanja koja se odnose na borbu protiv terorizma, aktivnosti iz oblasti prve dimenzije će biti fokusirane na aktuelne pretnje sajber - bezbednosti, uzajamni uticaj između organizovanog kriminala i borbe protiv trgovine ljudima i ilegalnih migracija, kao i pitanja upravljanja i reforme sektora bezbednosti.

Druga dimenzija će se baviti pitanjima koja su motivisana našim nacionalnim prioritetima kao što su borba protiv korupcije, upravljanje vodama i smanjenje rizika od katastrofa i pripravnost.

Nastojaćemo da dalje unapređujemo i jačamo sprovođenje svih obaveza u oblasti ljudske dimenzije OEBS putem jačanja nacionalnih institucija za zaštitu ljudskih prava. Akcenat će biti na vladavini prava, slobodi izražavanja i slobodi medija, uključujući bezbednost novinara, slobodu okupljanja i udruživanja, zaštitu prava pripadnika nacionalnih manjina i promovisanje tolerancije i nediskriminacije.

Dame i gospodo,

Mnoge od ovih tema iziskuju multidimenzionalni pristup, uz uključivanje omladinske i rodne perspektive, što predstavlja još jedan kvalitet OEBS, posebno kada se radi o aktivnostima od neposrednog značaja za građane. Pored toga, imam zadovoljstvo da najavim da ćemo mi prvi imenovati specijalne predstavnike za omladinu. Svesni važnosti negovanja većeg učešća omladine u političkom životu i procesu odlučivanja, doneli smo odluku da nastavimo sa inovativnom praksom naših švajcarskih kolega, koja je inicirana u Bazelu, i da im pružimo priliku da učestvuju na Stalnom savetu. Danas smo još jednom čuli od naših predstavnika Mladih stavove o pitanjima bezbednosti u Evropi i ulozi mladih. Želeo bih da na trenutak dam reč našem ambasadoru Mladih Mileni Stošić.

(govor Milene Stošić)

Ideja o inkluzivnosti ne može da bude potpuna ako ne pomenemo učešće civilnog društva u našim aktivnostima i komplementarnu ulogu koju ono ima u unapređenju politika država članica kao i u zaštiti ljudskih prava.

Dame i gospodo,

U našim nastojanjima da pronađemo mirno rešenje za postojeću krizu ne bi trebalo da izgubimo iz vida širi strateški kontekst evropske bezbednosti i značaj poštovanja naših zajedničkih vrednosti i principa. Uloga OEBS-a u tom pogledu je i dalje ključna, kako kao platforme za dijalog tako i kao mehanizma stabilnosti. OEBS se dokazao svojim

prošlogodišnjim angažovanjem u Ukrajini uprkos veoma teškim okolnostima. Glavna odgovornost leži na svima nama, 57 država učesnica, da napravimo napredak u kontekstu procesa Helsinkija+40 i pretočimo u pozitivnu agendu i opipljive rezultate u cilju jačanja OEBS-a kakvog zamišljamo u budućnosti. Verujem da bi Panel eminentnih ličnosti za evropsku bezbednost sa novim idejama bio koristan u tom kontekstu.

Osvrćući se na korene KEBS/OEBS, imam nameru da govorim o snazi i hrabrost naših prethodnika, koji su bili u stanju da obezbede političku volju u vreme daleko dubljih podela, i da ih pretvore u naše sadašnje zajedničke poduhvate. U ovom dobu tehnologije i munjevitih komunikacija kada se stvari kreću daleko brže nego što smo ikada mogli zamisliti pre četrdeset godina, evoluiraju i pretnje istim tempom. Naša je zajednička odgovornost da se spreči da se postojeće tenzije pretvore u sukobe većih razmera. Godine našeg angažovanja u okviru ove organizacije bi trebalo takođe da dovedu do određenog stepena zrelosti u našem dijalogu. Obnavljanje poverenja među državama članicama, uz poštovanje principa i preuzimanje obaveza, nalazi se u srcu naše bezbednosti i saradnje, što bi trebalo da predstavlja bitne elemente našeg zajedničkog poduhvata. Predsedavanje razmatra mogućnost obeležavanja četrdesete godišnjice Završnog akta iz Helsinkija na leto održavanjem neformalnog skupa na visokom nivou upravo u mestu njegovog nastajanja i blagovremeno ćemo vas obavestiti o razvoju događaja u tom smislu.

Iako je prošlo sedamdeset godina od kraja Drugog svetskog rata i pobeđe nad nacizmom, ekstremne ideje i zločini iz mržnje i dalje nisu nestali. Naša je dužnost i obaveza da neprestano ukazujemo na univerzalne vrednosti kao što su ljudska prava, tolerancija i nediskriminacija, kao i važnost dijaloga, jačanje poverenja, solidarnosti i saradnja u

suočavanju sa savremenim izazovima. Pridružujem se snažnom glasu brojnih svetskih lidera koji su ustali čvrsto u odbranu tih univerzalnih vrednosti čovečanstva.

Angažman Srbije u okviru KEBS/OEBS je dugogodišnji i datira od njegovih samih početaka. U to vreme, Jugoslavija je bila ne samo među državama osnivačima KEBS, već je bila i jedan od najaktivnijih i najistaknutijih članova. Kao što se verovatno svi sećate, prvi sastanak kontinuiteta KEBS održan je u Beogradu 1977. i 1978. Ove godine ćemo u decembru, nakon skoro četrdeset godina, ponovo u našoj prestonici Beogradu biti domaćini visokog sastanka OEBS i radujem se što ću moći da vas dočekam tom prilikom.

Nadam se da će moje reči naići na široku podršku za ovim stolom i da ćemo na kraju 2015. godine biti u mogućnosti da kreiramo pozitivnu agendu kao iskorak u budućnost mira i bezbednosti u Evropi.

Hvala na pažnji.